

Centerpartiet

ALLIANS

Yrkande

Regionstyrelsen 8 april 2025

Ärende: Årsredovisning för år 2024

Motiv

Som befarat blev år 2024 ett mycket tufft år, både för verksamheten och ekonomiskt. Det kom dock inte som någon överraskning, då detta var känt redan när regionplanen och budgeten för 2024 beslutades. Vi kan konstatera att hälso- och sjukvården, liksom länet i stort, fortsatt att utvecklas, och det finns mycket vi västerbottningar kan vara stolta över. Vår verksamhet bidrar till att göra länet attraktivt, och av de 1,4 miljoner vårdkontakter som ägde rum kunde sjukvården bota, lindra och trösta de patienter som vände sig till regionen vilket i sig är fantastiskt.

Inför 2024 valde samtliga partier att lägga fram en underfinansierad budget, vilket framför allt berodde på de extremt höga pensionskostnaderna till följd av den mycket höga inflationen. Från vår sida kunde vi genom att föreslå långtgående kostnadsreduceringar inom centraladministrationen och mycket annat landa i ett förslag om ett resultat på sista raden på -264 i jämförelse med majoritetens -437.¹ Nu har inflationen bekämpats och kostnadstrycket är lägre. Trots att budgeten från början var underfinansierad med 437 miljoner kronor blev underskottet ändå 84 miljoner större, vilket innebar ett samlat underskott på 521 miljoner kronor. Som väntat var avvikelserna störst inom Hälso- och sjukvårdsnämnden, med ett underskott på 621 miljoner. Totalt uppgick verksamhetens underskott till 701 miljoner kronor. Det samlade balanskravsresultatet blev -1085 miljoner kronor. Över tid är det tydligt hur stora underskott som byggs upp i verksamheten.

År	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Akkumulerat (11-24)
Verksamhetens netto	-89	-26	-28	-126	-242	-262	-360	-344	-329	67	491	-97	-1015	-701	-3061
Finansnetto	-312	127	-350	83	94	194	224	379	554	-251	907	-625	-75	532	1481
Årets resultat	-186	264	-215	176	8	97	145	35	225	98	1398	-202	-668	-521	654
Balanskravsresultat	37	87	135	111	4	71	132	68	-333	376	476	870	-753	-1085	196

Trots att kostnaderna för administrationen skulle minska motsvarande 100 tjänster, och trots att det råder restriktivitet vid nyanställningar, ökade antalet anställda med 148. Soliditeten fortsätter att försämrats, och inklusive pensionsåtaganden uppgår den nu till -15,4 %. För att uppnå en soliditet på 20 % krävs årliga resultat i storleksordningen 450–600 miljoner kronor, beroende på utvecklingen av investeringar, upplåning och pensionsåtaganden. Detta motsvarar ett resultat om cirka 2,0–2,7 % av balansomslutningen och bör kombineras med begränsad skuldsättning för att ge effekt. Detta är dock inte möjligt, då regionen planerar att ta upp nya lån motsvarande 4,5–5 miljarder kronor under de kommande åren. Det finns därför enligt kommunallagens tolkningsutrymme egentligen inga skäl att anse att synnerliga skäl föreligger för att avskryva den del av underskottet som är kopplat till pensioner. Samtidigt skulle konsekvenserna på kort sikt bli alltför stora om hela det samlade balanskravsunderskottet skulle återställas inom tre år. Därför anser vi ändå sammantaget att regionen bör åberopa synnerliga skäl. Bedömningen är fortsatt att regionen inte uppfyller kravet om en god ekonomisk hushållning.

¹ Sverigedemokraterna föreslog ett resultat på sista raden på -345

Det är glädjande att statusen som universitetssjukhus har bibehållits vid alla berörda kliniker. Den nationella styrgruppen för ALF anser att samtliga USVE-enheter uppfyller minimikraven, efter ett intensivt arbete med att rätta till brister. Att Norrlands universitetssjukhus (NUS) precis klarade målnöret för att behålla sin status som universitetssjukhus måste leda till eftertanke, självrannsakan och kraftfulla åtgärder.

När det gäller följsamheten till de uppsatta målen anser vi att rapporten ger en alltför positiv bild av verkligheten. Det framstår som nästintill surrealistiskt att påstå att målet om tillgänglig vård med god kvalitet och kontinuitet är uppfyllt. Vårdköerna har aldrig varit så långa som nu. Antalet patienter som väntat mer än ett år på operation eller åtgärd har ökat från 892 till 1381. Region Västerbotten ligger fortsatt i botten nationellt när det gäller uppfyllelsen av vårdgarantin. Därtill anser vi att antalet strategiska mål är för många och för omfattande. Det har tidigare framkommit att de indikatorer som ska visa på utveckling har svag eller ingen koppling till måluppfyllelse, även om dessa uppgifter enkelt kan hämtas ur systemen. Givet att inga positiva effekter syns vad gäller de ekonomiska målen är det korrekt att de finansiella målen inte anses uppfyllda.

Det är fortsatt mycket tufft på vårdgolvet. Beläggingsgraden i slutenvården var 101,7 %, vilket innebär fler patienter än tillgängliga vårdplatser varje dag, en ökning från 100,2 % år 2023. Antalet vårdplatser har visserligen ökat marginellt, men från en redan alltför låg nivå. Överbeläggningar och utlokaliseringar är fortfarande ett stort problem som påverkar både arbetsmiljö och patientsäkerhet negativt. Förlossningen i Lycksele tvingades återigen till en längre sommarstängning och kunde inte hållas öppen under jul och nyår. Här anser vi att verksamheten inte fått de förutsättningar som krävts för att kunna bedriva en året runt-öppen verksamhet. Vakanser bland tandläkare har lett till att barn och akuta ärenden prioriteras, medan vuxentandvården fått stå tillbaka.

Under årtionden av rödgrönt styre har svåra beslut skjutits på framtiden, vilket gjort regionen sårbar för ekonomisk instabilitet och yttre omvärldsfaktorer. Det är uppenbart att prioriteringar måste omprövas och att fokus måste ligga på att skydda vårdens kärnuppdrag samt skapa en hållbar utveckling för hela länet. Respektive basenhet måste få i uppdrag att föreslå eller vidta de åtgärder som krävs för att nå en ekonomi i balans. Detta arbete ska göras utifrån förutsättningarna hos respektive basenhet, vilket innebär att såväl personalminskning som förändrat vårdutbud kan vara aktuellt. När det gäller förutsättningarna att minska personalkostnaderna ytterligare så behöver detta arbete genomsyras av att undanta dygnet runt vården, primärvård samt yrkesgrupperna sjuksköterskor, läkare och andra nyckelkompetenser.

Sammanfattningsvis måste Region Västerbotten ompröva sitt politiska ledarskap och fokusera på att skapa en långsiktig och hållbar ekonomisk plan. Detta arbete kan inte skjutas upp till nästa budget utan måste påbörjas omedelbart. Prioriteringar måste omprövas, och åtgärder måste vidtas för att säkerställa att invånarna i länet får tillgång till den vård de behöver utan att riskera regionens ekonomiska stabilitet på lång sikt. Den vårdkris som råder i Västerbotten är orsakad av ett långvarigt och varaktigt styre och kan inte skyllas på någon annan eller att regionen blivit ett offer för omständigheterna.

Yrkanden

Att Godkänna upprättat förslag till årsredovisning för 2024.

- Att Regionstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med nämnderna skyndsamt ta fram en budgetprocess som avspeglar verksamheternas uppdrag, budget, behov, horisontella samt vertikala prioriteringar som harmoniserar med beprövad erfarenhet och eventuella vårdprogram.
- Att Regionstyrelsen och nämnderna får i uppdrag att säkerställa att budgetunderlag håller en tillräcklig kvalitet. Det bör bland annat finnas dokumenterade riskanalyser som visar att förslag på budgetar och åtgärder är möjliga att genomföra.
- Att Regionstyrelsen och nämnderna får i uppdrag säkerställa att verksamheterna samt fackförbund blir delaktiga i beredningen av budgetar, sparförslag samt i arbetet med att föreslå prioriteringar.
- Att Fullmäktige förtydligar en utökad ambitionsnivå att minska centraladministrationen.
- Att Regionstyrelsen och nämnderna får i uppdrag att göra ett omtag med arbetet kring att nå en ekonomi i balans genom att fokus riktas på analys och åtgärd per förvaltning och vilka kostnadsposter som har stora budgetavvikelser.
- Att Regionstyrelsen och nämnderna får i uppdrag att arbeta fram, utöver de tidigare fullmäktigeuppdragen, ytterligare nödvändiga kostnadsreducerande åtgärder.
- Att Regionstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med nämnderna arbeta fram processtöd så att verksamheten kan genomföra horisontella prioriteringar som leder fram till skäliga utbudsbegränsningar.
- Att Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag att skyndsamt stärka arbetet för att stärka universitetssjukvården.
- Att Regionstyrelsen reviderar sina riktlinjer för upptagandet av nya lån så att alla nya lån kräver politiska beslut samt åtföljs med en långsiktig plan hur de ska kunna betalas tillbaka.
- Att Åberopa synnerliga skäl för att inte återställa den del av det negativa balanskravsresultatet som kan knytas till inflationens påverkan på pensionskostnaderna.

Allians för Västerbotten

Nicklas Sandström(M)
Regionråd i opposition

Ewa-May Karlsson (C)
Gruppledare

Hans-Inge Smetana (KD)
Gruppledare

Maria Lundqvist Brömster (L)
Gruppledare